

Magdalena Jeż
Uniwersytet Warszawski

Фразеологізми з числовим компонентом в українській та польській мовах

Фразеологія – це порівняно молода лінгвістична дисципліна, що виникла тільки на початку ХХ століття і належить до тих галузей сучасної лінгвістики, що привертають увагу широких кіл дослідників: не тільки мовознавців, але також істориків, етнографів та філософів. Ідею про необхідність створення нової самостійної галузі мовознавства – фразеології – обгрунтував вчений Євгеній Поліванов. Він вважав, що цей розділ займатиме у майбутньому дуже важливу позицію у лінгвістиці¹. Хоча за час ХХ століття написано чимало наукових праць, що присвячені між іншим дослідженню походження фразеологічних одиниць, вивченню їх класифікації, питанню семантики компонентів фразеологічних одиниць, еквівалентності, проблемі системних відношень у фразеології, зокрема, варіантності та синонімії, здається, що основні поняття, обсяг проблематики та об'єкт вивчення фразеології ще остаточно не визначені.

Цінний внесок у лінгвістику зробили як дослідники польської, так і української фразеологічної науки, між іншим польські мовознавці: Станіслав Скорупка, Анна Пайдзінська, Анджей Левицький, Галіна Курковська, Станіслав Бомба; та українські мовознавці: Віктор Виноградов, Федір Медведєв, Валерій Мокієнко, Лариса Скрипник, Віктор Ужченко, Олександр Юрченко, Леонід Булаховський. Всі вони у своїх дослідженнях зверталися до основних питань цієї галузі мовознавства. Їхні теоретичні та практичні розробки мали великий вплив на розвиток не лише польської та української, а й слов'янської фразеологічної науки².

Об'єктом дослідження у пропонованій статті стали семантичні особливості фразеологічних одиниць з числовим компонентом в українській та польській мовах. Матеріалом дослідження послужили базові фразеоло-

¹ Л. Г. Скрипник, *Фразеологія української мови*, Київ 1973, с. 6.

² Г. Крайчинська, *Розвиток фразеологічної науки у Польщі*, „Проблеми слов'янознавства” 2005, Вип. 55, с. 164–180.

гізми, зафіксовані у *Фразеологічному словнику української мови*³ та у фразеологічних словниках польської мови⁴, які у своєму лексичному складі мають числівник першого десятка, тобто: *укр. один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім, вісім, дев'ять, десять // поль. jeden, dwa, trzy, cztery, pięć, sześć, siedem, osiem, dziewięć, dziesięć.*

Метою контрастивного аналізу семантики цього фразеологічного матеріалу є: 1) визначити семантичні особливості фразеологічних одиниць з числівниковим компонентом в українській та польській мовах; 2) виділити еквіваленти польських та українських фразеологізмів з числовим компонентом; 3) проаналізувати основні системні відношення між фразеологічними одиницями; 4) виявити відмінні та спільні риси, що висвітлюються у „числівниковій фразеології” обох аналізованих мов.

Семантика фразеологізмів з числовим компонентом

Проблема фразеологічної семантики виникла разом зі становленням науки про фразеологію. Визначення семантичних особливостей фразеологічних одиниць будь-яких мов, навіть дуже близьких за походженням, дає підстави ствердити, що компонентний склад фразеологічних одиниць у цих аналізованих мовах часто має значні відмінності. Оскільки фразеологія відображає національну специфіку, спосіб життя, характер народу, його історію, традиції та звичаї, що зафіксовані власне у лексичному компоненті фразеологізмів, остільки для однієї мови характерна висока фразеологічна активність певного компонента, натомість в іншій мові фразеологізмів з цим компонентом може бути дуже мало.

Наше дослідження присвячене українським та польським фразеологізмам з числівниковим компонентом, який являється одним із найпоширеніших в обох аналізованих мовах (нам вдалося виділити 148 фразеологічних одиниць в українській мові та 97 у польській мові). Числівники грають дуже важливу роль у фразеології української та польської мов. Їх застосування у цих зворотах великою мірою пов'язане з числовою символікою і магією, яку слов'яни приділяли числам. Отже, число у фразеологізмах являється символом. „Числова символіка, пов'язана

³ В. М. Білоноженко (ред.), *Фразеологічний словник української мови*, у 2 кн., Київ 1999.

⁴ S. Skorupka (red.), *Słownik frazeologiczny języka polskiego*, Warszawa 1987; S. Bąba, J. Liberek, *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2001; A. Kłosińska, E. Sobol, A. Stankiewicz, *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*, Warszawa 2005.

із стародавніми віруваннями в магічну природу числа. Практично у всіх культурах і релігіях світу числа мали сакральне значення, виражали не лише кількість, а й різні ідеї – сили”⁵. Цьому сприяло релігійно-філософське вчення піфагорійців. Їхнім головним постулатом була теорія числа, як основного принципу всього існуючого. Вони також розглядали числа як символ, що виражає певні ідеї й етапи становлення Всесвіту⁶.

Проаналізуймо детальніше, яке значення має числовий компонент у складі фразеологічних одиниць української та польської мов. Пропонуємо таку систему класифікації.

Фразеологізми з числівником *один* // *jeden*, позначають: людей без батьків, безрідних, які живуть одинаком, без нікого, самотою: *один як палець* // *sam jak palec*; однакових людей, схожих між собою характером, поглядом, поведінкою, способом життя: *з одного тіста* // *z jednej gliny ulepieni*; *один одного вартий* // *jeden drugiego wart*, *в один голос* // *mówić jednym głosem*; спільні справи та досвід: *не один пуд сілі з’їсти* // *zjeść razem nie jedną beczkę soli*, *в одній команді грати* // *grać do jednej bramki*.

Інші виступають у значенні: миттю, протягом дуже короткого часу, моментально: *в один миг ока* // *w mgnieniu oka*; однаково, подібним чином: *міряти однією міркою* // *mierzyć jedną miarką*, *на один копил* // *na jedno kopyto*; робити щось швидко, безперервно, відразу: *за одним заходом* // *za jednym zachodem*; *в одну мить* // *w jednej chwili*.

Фразеологізми з числівником *два* // *dwa*, в основному, виступають у значенні: служити одночасно двом протилежним сторонам, підтримувати протилежні погляди, робити щось у двох напрямках одночасно та намагатися здобути успіх у двох різних справах: *на два фронти* // *działać na dwa fronty*, *сидіти на двох стільцях* // *siedzieć na dwóch stołkach*, *ганяти за двома зайцями* // *trzymać dwie sroki za ogon*.

Крім того, з-поміж головних значень числівників у складі фразеологізмів слід виділити випадки, коли число позначає:

1) суму всіх частин, які складають цілісність: *в чотирьох стінах* // *w czterech ścianach*, *як двічі по два* // *jak dwa razy dwa cztery*; *в чотирі ока* // *w cztery oczy*; *на всі чотири сторони* // *na wszystkie cztery strony*;

2) процес повторювання дії: *п’ять разів повторювати* // *powtarzać pięć razy*;

⁵ О. І. Потапенко, М. К. Дмитренко, Г. І. Потапенко, *Словник символів*, Київ 1997, гасло „числова символика”, с. 576.

⁶ Т. Б. Лукінова, *Категорія кількості як елемент духовної культури давніх слов’ян*, [в:] *Слов’янське мовознавство*, Київ 1993, с. 23–24; див. також: Т. Б. Лукінова, *Числівники в слов’янських мовах*, Київ 2000.

3) умовну малу вартість: *у двох словах // w dwóch słowach* (сказати дуже коротко); *три чверці до смерті // trzy ćwierci do śmierci* (дуже мало часу); *хоч по три за цибулю // nie wart trzech groszy* (дуже дешевий);

4) умовну велику вартість: *за сім земель // za siedmioma rzekami* (дуже далеко); *десята вода по киселі // dziesiąta woda po kisielu* (далека родина).

Еквіваленти фразеологізмів з числовим компонентом

При дослідженні польської та української фразеології з числівниками нам необхідно звернути увагу на питання фразеологічної еквівалентності. Залежно від того, наскільки у фразеологічних одиницях представлена національна специфіка та колорит, вони можуть мати національний або інтернаціональний характер. Отже, всі фразеологізми можна поділити на такі, що мають свої еквіваленти в інших мовах та безеквівалентні, зміст яких не зіставляється з будь-якою іншомовною фразеологічною одиницею.

Всі фразеологічні еквіваленти, як правило, поділяємо на повні та неповні. Повні еквіваленти співпадають за лексичним складом, граматичною структурою, за значенням, а також за образністю та стилістикою⁷. Таких фразеологічних відповідників небагато. Вони інтернаціонального характеру. В українській та польській мовах повними фразеологічними еквівалентами з числівниковим компонентом можна назвати між іншим одиниці: *один чорт // jeden diabeł, один бік медалі // jedna strona medalu, на один копил // na jedno kopyto, як дві краплі води // jak dwie krople wody, н'яте через десяте // piąte przez dziesiąte*. При зіставленні української та польської фразеології виявляється, що частина фразеологічних одиниць зближається або навіть накладається одна на одну внаслідок спільного походження і близької мовної картини світу⁸. Деякі українські та польські фразеологізми натомість повністю розходяться за своєю мотивацією і не мають своїх іншомовних еквівалентів: укр. *від горшка три вершка, сім мішків гречаної вовни*; pol. *mieć coś w jednym palcu, stawiać wszystko na jedną kartę*.

⁷ С. Винниченко, *Конотація як компонент значення: на матеріалі українських, польських та англійських фразеологічних одиниць з компонентом вода*, „Проблеми слов'язнавства” 2005, Вип. 55, с. 202.

⁸ В. І. Кононенко, І. В. Кононенко, *Контрастивна граMATика української та польської мов*, Київ 2006, с. 138.

Фразеологізми з числівниковим компонентом в українській та польській мовах, беручи до уваги поняття, які вони виражають, можна розділити на п'ять груп:

У першій групі поняття, виражені фразеологізмами, співпадають повністю в українській та польській мовах. Повністю співпадають також слова для вираження даних понять (включаючи числівниковий компонент): *одна сторона медалі // jedna strona medalu, один Бог знає // Bóg jeden wie, як дві краплі води // jak dwie krople wody, на чотири вітру // na cztery wiatry, в три горла // na trzy głosy, як свої н'ять пальців // jak swoje pięć palców.*

У другій групі фразеологізмів виражені ними поняття співпадають повністю в обох аналізованих мовах. Слова для вираження цих понять співпадають тільки частково, але зберігається числівниковий компонент, який в обох мовах є однаковим, хоча має різні граматичні форми: *палиця з двома кінцями // kij ma dwa końce, з одного тіста // z jednej gliny ulepieni, міряти на один аришин // mierzyć jedną miarką, під трьома замками // na trzy spusty.*

Третя група – це фразеологізми, що виражають поняття, які співпадають повністю в українській та польській мовах, хоча числівниковий компонент залишається тільки в українській мові – у польській з'являється інше слово: *один як палець // sam jak palec, здирати десяту шкуру // zderzeć z kogoś skórę, жити не хлібом одним // nie samym chlebem żyje człowiek, в один миг ока // w mgnieniu oka, одні кістки та шкура // same kości i skóra, сім футів під кілем // stopy wody pod kilem.*

Четверта група – це фразеологізми, що виражають поняття, які співпадають повністю в обох мовах, хоча числівникові компоненти залишаються – вони є різними: *нема десятої клепки // brakuje piątej klepki, до десятого поту // do siódmych potów, десята вода по киселі // siódma woda po kisielu, ні в дві ні в три // ni w pięć ni w dziesięć, н'ять разів повторювати // powtarzać dziesięć razy.*

П'ята група – це безеквівалентні фразеологічні одиниці з числівниковим компонентом в українській та польській мовах. Вони найбільшою мірою передають національний характер та вважаються фразеологізмами локального походження та поширення. Українські фразеологічні одиниці з числівниковим компонентом, що не мають своїх польських фразеологічних еквівалентів з таким ж компонентом – це фразеологізми: *птиця одного польоту, один як місяць у небі, від горшка два вершка, алюр три хрести, мати сім н'ятниць на тиждень, хай йому сім чортів, мов сім баб пошептало* тощо. Натомість польські фразеологізми: *wsypać do jednego*

worka, mieć dwie lewe ręce, do trzech razy sztuka, trzy mile za piec, mieć swoje pięć minut, aktor za pięć groszy не мають своїх українських відповідників.

Системні відношення фразеологізмів з числівниковим компонентом

Одним з актуальних питань фразеології як науки є виявлення різних форм системної організації фразеологічних одиниць, оскільки вони не функціонують ізольовано у мові, а вписуються в мовну систему. У фразеологічному складі кожної мови можна виділити такі системні зв'язки як: полісемія, синонімія, варіантність, антонімія та омонімія. Предметом нашого дослідження стали синоніми та варіанти фразеологізмів з числівниковим компонентом в українській та польській мовах.

Синонімічними вважаються фразеологічні одиниці з різною внутрішньою формою і лексичним складом, вживані на позначення одного і того самого поняття, що відтіняють різні його сторони і мають однакову семантичну сполучуваність зі словами оточення⁹. Синонімічні фразеологічні одиниці близькі за значенням. В їх основі лежать різні образи і вони не допускають зміни компонентів¹⁰.

Фразеологічна синонімія характерна передусім для фразеологічних одиниць з числівниковим компонентом *один // jeden* та *два // dwa*. Найбільше прикладів з числівником *один*. Виступають численні синоніми фразеологізмів, які позначають людей без батьків, безрідних, які живуть одинаком, без нікого, самотою: *один як палець // sam jak palec; як билина в полі, як горох при дорозі, одним один, один як місяць у небі*. Інші виступають у значенні – миттю, протягом дуже короткого часу, моментально: *в одну мить, в одну хвилину, в один миг ока // w tgnieniu oka, одним духом, одним (єдиним) махом, в один момент*. У значенні – однаково, так само, подібним чином маємо такі синоніми: *на один аришин, міряти однією міркою // mierzyć jedną miarką, стригти під одну гребінку, на один копил (лад), на один манір (киталт)*, натомість у значенні – бути заодно: *в одну дудку грати, в один гуж тягти, в одній команді грати*. Найбільше синонімів мають фразеологізми, які позначають однакових людей, схожих між собою характером, поглядом, поведінкою, способом життя: *з одного*

⁹ Л. Г. Скрипник, *op. cit.*, с. 212.

¹⁰ В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, *op. cit.*, с. 95.

тіста, птиця одного польоту, одного гніздечка птиці, одного роду, одного плоду, одного поля ягода, одної гіллі ягоди, одним миром мазані, однієї масті, одним ликом шиті, на один копил, одним духом дишуть, обоє рябює, пара чобіт на одну ногу, один від одного недалеко відбіг, один одного вартий. В польській мові фразеологічні синоніми з числівником *один* // *jeden* виступають меншою мірою, але вони також є: *jednym ciągiem, jednym tchem, jednym zamachem, od jednego zamachu, za jednym zamachem, na jednej nodze* (тобто робити щось швидко, безперервно, відразу); *jak jeden człowiek, jak jeden maż, jak jeden* (у значенні: всі разом, згідно, однаково щось робити); *z jednej gliny ulepieni, jeden drugiego wart* (для позначення людей, які мають подібний характер, поведінку).

З числівником *два* // *dwa* виступають синоніми: *лизати два боки, на два фронти, сидіти на двох стільцях, ставати на двох лапках*, тобто служити одночасно двом протилежним сторонам, підтримувати протилежні погляди, робити щось у двох напрямках одночасно та намагатися здобути успіх у двох різних справах: *ганяти за двома зайцями, убивати двох зайців*. Подібні фразеологізми є також у польській мові: *na dwa fronty, siedzieć na dwóch stolkach, dwom bogom służyć, służyć na dwóch łapkach*, та інші, яких немає в українській мові: *upiec dwie pieczenie na jednym ogniu, łapać dwie sroki za jeden ogon, na dwóch ramionach płaszcz nosić*.

Натомість фразеологічні варіанти утворюються внаслідок взаємодії двох протилежних тенденцій у складі фразеологічних одиниць. Під варіантом розуміються „лексико-граматичні різновиди фразеологічної одиниці, що для тотожності загального значення та збереження образної основи допускають синонімічну зміну компонентів або видозміну їх порядкового розташування та граматичних форм”¹¹. Фразеологічні варіанти – це „утвержені традицією різновиди фразеологічних одиниць, що співіснують у мовній системі й мають те саме значення, але різняться між собою компонентами лексичного складу або елементами граматичної структури”¹².

Лексичне варіювання, яке полягає у зміні одного компонента іншим, в межах лексем одного синонімічного ряду, що не змінює значення, виступає також у фразеологізмах з числівниковим компонентом. Це не дуже часте явище, оскільки зміні найчастіше підлягає числівник, а він має конкретне значення, часто також магічне, що пояснює його застосування в даній

¹¹ В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, *op. cit.*, с. 106.

¹² Л. Г. Скрипник, *op. cit.*, с. 212.

фразеологічній одиниці. Однак варіанти трапляються як в українській, так і в польській мовах: *від горшка два (три) вершка, ні в п'ять ні в дев'ять (десять) // ні в pięć ні w dziewięć (dziesięć), ні в дві ні в три (п'ять), з п'ятих (десятих) рук // z drugiej (trzeciej) ręki, хоч по три (сім) за цибулю, як дві (три) краплі води // jak dwie krople wody, три (сім) мішки гречаної вовни, здерти дві шкури (три, сім, десятку шкуру), дерти по три шкури (сім шкур), спустити три шкури (сім шкур), за трьома (сімома) замками // na trzy spusty (cztery, siedem), nie umieć zliczyć do dwóch (trzech), сім номів вийде, у три ному, до десятого ному // wyciskać siódme (dziesiąte) poty, за тридес'ять (сім, тридесять) земель // za siedmioma górami (rzekami), jak swoje pięć (dziesięć) palców, siódma (dziesiąta) woda po kisielu, два боки (сторони) однієї медалі, на чотирьох боки (випри, сторони) // przepędzić na cztery wiatry (strony świata), wtrącać swoje dwa (trzy, pięć, dziesięć) groszy, wyglądać jak siedem nieszczęść (półtora nieszczęścia), robić za dwóch (dziesięciu). Слід зауважити, що варіантів зовсім не мають фразеологізми з числівником *один // jeden*.*

Після контрастивного аналізу семантики фразеологічних одиниць з числівниковим компонентом в українській та польській мовах увага звертається на те, що значення цих фразеологізмів правдоподібно виникли як результат того, що слов'яни, в язичницькі, а потім також у християнські часи, приділяли велику увагу до символів і магії чисел. Як правило, магія і значення числа були однакові для всіх слов'янських народів, однак фразеологічні одиниці з числівниковим компонентом в більшості повністю, або частково розходяться за значенням.

На підставі нашого аналізу можна зробити висновок, згідно з яким числівники у складі фразеологізмів мають подвійне значення: у первинній функції кількісні слова мають або реальне, або умовне, символічне значення. Нам вдалося визначити основні семантичні особливості фразеологічних одиниць з числівниковим компонентом в українській та польській мовах; виділити п'ять груп еквівалентів польських та українських фразеологізмів з числовим компонентом; проаналізувати явище синонімії та варіантності у фразеології та виявити відмінні й спільні риси, що висвітлюються у „числівниковій фразеології” обох аналізованих мов.

Найбільш поширеними в українській та польській мовах є фразеологізми з числівниковим компонентом *один // jeden та два // dwa*. Вони здебільшого сходяться в обох мовах за значенням. Розбіжності виступають меншою мірою.

Дуже дивує факт, що більшість фразеологізмів з числівником *три* // *trzy* не сходяться за значенням в українській та польській мовах. Численні розбіжності дивують тим більше, що символіка трійки майже однакова і дуже важлива для народів всіх культур та релігій.

Натомість фразеологізми з числівником *чотири* // *cztery* здебільшого сходяться. Збіжності у значенні фразеологічних одиниць з цим компонентом в обох порівнюваних мовах пояснюються тим, що цей числівник виступає в дуже конкретному символічному значенні, яке відображає цілісність та міцність світу, адже є чотири сторони світу, чотири стіни має будинок, двадцять чотири години має доба.

Незважаючи на символічне і магічне значення числівників *п'ять* // *pięć*, *дев'ять* // *dziewięć* та *десять* // *dziesięć*, вони не мають широкого застосування у фразеології. Вживаються у складі лише кількох одиниць і здебільшого сходяться за значенням в українській та польській мовах. Всі розбіжності, властиво, полягають в тому, що в одиницях використовується інший числівник, тобто різні фразеологічні варіанти. Слід зауважити, що як в українській, так в польській мовах зовсім немає фразеологізмів з числівниковим компонентом „шість” та „вісім”.

Фразеологізми з числівником *сім* // *siedem* в більшості розбігаються за значенням. Це може дивувати, тому що число „сім” вважається містичним, яке має магічну функцію, єдину для всіх слов'ян. Воно з давніх давен є святим числом для всіх релігій та культур. Однак, це передусім число фольклорне, звідки бере початок також більшість фразеологізмів. Отже, всякі відмінності пояснюються тим, що ці фразеологізми є питомо національними, які відображають народні реалії та звичаї.

Досліджуючи українську та польську фразеології, ми звернули також увагу на системні зв'язки між одиницями. Виявилось, що фразеологізмам з компонентом *один* // *jeden* властива багата синонімія, яка більш поширена в українській мові. Для фразеологізмів з компонентом *один* // *jeden* зовсім не характерна варіантність, хоча лексичні варіанти, як правило, у фразеологізмах з числівниковим компонентом – це не дуже часте явище. Зміні найчастіше підлягає числівник.

Контрастивний аналіз фразеологічних одиниць з числівниковим компонентом в українській та польській мовах виявляє багато спільних та відмінних семантичних особливостей. Частина фразеологічних одиниць внаслідок спільного походження та подібної мовної картини світу сходяться за семантикою. Однак більшість розходяться за своєю внутрішньою формою та значенням. При зіставленні української та польської

фразеології з числівниковими компонентами виявляється, що в них яскраво відбивається національно-культурна специфіка кожної з мов, а фразеологічні звороти здебільшого пов'язані зі світом народних образів, символів та звичаїв. Оскільки в давні часи символіка та магія числа була єдина для всіх слов'ян, остільки фразеологія з числівниковим компонентом кожної з мов внаслідок народних впливів розходиться.

Література

- Винниченко С., *Конотація як компонент значення: на матеріалі українських, польських та англійських фразеологічних одиниць з компонентом вода*, „Проблеми слов'янознавства” 2005, Вип. 55, с. 197–211.
- Кононенко В. І., Кононенко І. В., *Контрастивна граматики української та польської мов*, Київ 2006.
- Крайчинська Г., *Розвиток фразеологічної науки у Польщі*, „Проблеми слов'янознавства” 2005, Вип. 55, с. 164–180.
- Лукінова Т. Б., *Категорія кількості як елемент духовної культури давніх слов'ян*, Слов'янське мовознавство, Київ 1993.
- Лукінова Т. Б., *Числівники в слов'янських мовах*, Київ 2000.
- Скрипник Л. Г., *Фразеологія української мови*, Київ 1973.
- Ужченко В. Д., Ужченко Д. В., *Фразеологія сучасної української мови*, Київ 2007.

Словники

- Білоноженко В. М. (ред.), *Фразеологічний словник української мови*, у 2 кн., Київ 1999.
- Потапенко О. І., Дмитренко М. К., Потапенко Г. І., *Словник символів*, Київ 1997.
- Skorupka S. (red.), *Słownik frazeologiczny języka polskiego*, Warszawa 1987.
- Bąba S., Liberek J., *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2001.
- Kłosińska A., Sobol E., Stankiewicz A., *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*, Warszawa 2005.

Streszczenie

Właściwości semantyczne frazeologizmów z komponentem liczebnikowym w języku ukraińskim i polskim

W artykule podjęto kwestię polskiej i ukraińskiej frazeologii z komponentem liczebnikowym. Główną intencją artykułu była analiza porównawcza właściwości semantycznych frazeologicznych jednostek w obu językach słowiańskich. Zwrócono uwagę na zjawisko ekwiwalencji leksykalnej polskich i ukraińskich frazeologizmów z komponentem liczebnikowym oraz omówiono zjawisko synonimii i wariantywności analizowanych frazeologizmów.

Summary

Semantic peculiarities of phraseological units with the numeral component in Ukrainian and Polish languages

The article deals with the problem of Ukrainian and Polish phraseology with the numeral component. The main intention of this article is to analyze semantic peculiarities of phraseological units with this component in both Slavic languages. The groups of lexical equivalency of Polish and Ukrainian phraseological units with numeral component are fixed. The phraseological variants and synonymy are explored.

Key words: phraseology, phraseological unit, numeral component, the phraseological variants and synonymy, lexical equivalency.